

Nr 21.

Av herr **Wistrand**, *angående revisorn R. Halldéns efterlevandes familjepensionsförmåner.*

Vid ångfartyget Hansas förolyckande den 24 november 1944 till följd av kända omständigheter omkom revisorn hos statens sakrevision Ragnar Halldén, vilken vid olyckstillfället enligt sakrevisionens uppdrag befann sig på resa till Visby för att inom VII militärområdet deltaga i undersökning rörande vissa förrådsfrågor för arméns förband m. fl. Ifrågavarande undersökning utgjorde ett led i en omfattande utredning, vilken — efter initiativ av sakrevisionen — bedrevs genom en av chefen för armén tillsatt förrådskommitté. I denna ingick Halldén såsom representant för sakrevisionen.

Halldén, som var född den 4 oktober 1906, innehade ordinarie anställning såsom kammarskrivare vid tullverket (lönegrad A 16). Sedan den 4 maj 1942 åtnjöt han tjänstledighet från nämnda befattning för tjänstgöring under första tiden hos statens krisrevision och från och med år 1944 hos sakrevisionen. Under sin tjänstgöring hos sistnämnda myndigheter var Halldén anställd såsom revisor med inplacering i VII (högsta) lönegruppen av de enligt Kungl. Maj:ts beslut den 7 juni 1940 och den 10 december 1943 fastställda löneplanerna, varjämte för honom i övrigt gällde kungörelsen den 18 april 1941 (nr 215) med vissa avlöningsbestämmelser för befattningshavare vid statens krisorgan. Avlöningen till Halldén, vilkens arbetsuppgifter inom sakrevisionen närmast torde ha motsvarat dem, som ankomma på tjänsteman i 26 lönegraden (sekreterare, revisionskommisarie), utgick från och med den 1 januari 1943 med ett arvodesbelopp, vilket — pensionsavdragen frånräknade — något översteg begynnelselönen i lönegrad Fo 26. Med revisorsbefattningen var icke förenad pensionsrätt.

Vid sitt frånfälle den 24 november 1944 efterlämnade Halldén hustrun, Sonja Berna Maria Halldén, f. Svensson, och barnen Jan Olof född den 26 april 1935, Hans Christer född den 10 januari 1938 samt tvillingarna Mats Birger och Lars Ragnar födda den 30 juli 1943.

Behållningen i boet efter Halldén utgjorde 13 200 kronor 12 öre, varin ingick ett uppskjutet pensionsbelopp å 4 107 kronor 60 öre, som tillkommit dödsboet i anledning av Halldéns egenskap av kapten i reserven.

Såsom ovan nämnts innehade Halldén anställning såsom ordinarie kammarskrivare i tullverket. På grund av denna hans anställning ha

Halldéns efterlevande enligt statskontorets beslut den 4 januari 1945 tillerkänts familjepension med ett grundbelopp av 3 452 kronor 40 öre för år (därav för änkan ensam 1 644 kronor). Å nämnda belopp utgå rörligt tillägg och kristillägg. Härtill kommer emellertid ersättning, som enligt riksförsäkringsanstaltens beslut den 8 februari 1945 jämlikt bestämmelserna i lagen den 17 juni 1916 om försäkring för olycksfall i arbete tillerkänts de efterlevande med tillhoppa 978 kronor 84 öre för år (därav för änkan ensam 91 kronor 32 öre).

Frågan om förhöjning av pensionen till Halldéns efterlevande på grund av Halldéns tjänst hos sakrevisionen har av revisionen i skrivelse den 19 februari 1945 förelagts Kungl. Maj:t. Sakrevisionen har därvid hemställt, att Kungl. Maj:t ville föreslå riksdagen, att familjepensionen till Halldéns efterlevande finge utgå enligt allmänna familjepensionsreglementet, som om Halldén varit tjänsteman i 26 lönegraden av den under 5 § civila icke-ordinariereglementet intagna löneplanen. Som stöd för sin framställning har sakrevisionen anfört, bland annat, följande.

De arbetsuppgifter Halldén haft att fullgöra torde närmast motsvara dem, vilka ankomma på tjänsteman i 26 lönegraden (sekreterare, revisionskommisarie). Det må framhållas, att utom Halldén endast två tjänstemän hos sakrevisionen varit inplacerade i lönegrupp VII. Härvid bortses från att en sekreterare hos revisionen jämlikt Kungl. Maj:ts beslut uppburit lön utanför löneplanen på grund av innehavd kommunal tjänst. Den avlöning, som utgick till Halldén, motsvarar närmast lönen i lägsta löneklassen i lönegrad Eo 26 efter verkställda pensionsavdrag. Den familjepension, Halldéns efterlevande äga uppbära, står fördenskull icke i proportion till hans hos sakrevisionen åtnjutna avlöning.

Sakrevisionen vill vidare erinra, att av den sakkunnigeutredning (S.O.U. 1942: 57), som föregick inrättandet av sakrevisionen, framgår, att de sakkunniga utgått från att det skulle bli erforderligt att, sedan sakrevisionen färdigorganiserats och arbetsuppgifterna för särskilda grupper av tjänstemän vunnit stadga, i viss utsträckning bereda kanslipersonalen en fastare anställning förenad med pensionsrätt. I propositionen nr 164 till 1943 års riksdag uttalade föredragande departementschefen, att han i stort sett kunde ansluta sig till vad de sakkunniga anfört om anställningsformerna vid sakrevisionen, och framhöll vidare, att frågan om fastare anställning för sakrevisionens befattningshavare borde upptagas till prövning först i samband med ställningstagandet till sakrevisionens slutliga organisation. Dessa departementschefens uttalanden föranledde icke erinran från riksdagens sida.

Såsom av det ovanstående framgår, äga Halldéns efterlevande icke uppbära pension på grund av Halldéns tjänst hos sakrevisionen. Otvivelaktigt är emellertid, att, därest pensionsgrundande befattningar funnits inom sakrevisionen vid tiden för Halldéns anställning hos ämbetsverket, Halldén skulle varit innehavare av en sådan befattning. Enligt sakrevisionens mening är Halldéns anställning hos sakrevisionen icke

att jämföra med tjänstgöring hos kommitté eller liknande utredningsorgan av mera tillfällig art, utan måste densamma betraktas såsom av permanent natur. Sakrevisionen finner därför vägande skäl tala för att Halldéns efterlevande i pensionshänseende icke försättas i sämre ställning än som skulle blivit fallet, om familjepension kunnat beräknas med utgångspunkt från Halldéns befattning hos sakrevisionen.

Synnerlig betydelse för bedömande av förevarande fråga bör enligt sakrevisionens mening tillmätas det förhållandet, att Halldén under särskilda, av det pågående kriget föranledda förhållanden förolyckats under fullgörandet av uppdrag i statens tjänst. Härtill kommer, att Halldén vid sin död, förutom hustrun, efterlämnat fyra minderåriga barn, av vilka de båda minsta vid tiden för dödsfallet uppnått en ålder av endast 1 år och 4 månader.

Vad därefter angår de grunder, efter vilka en eventuell förhöjning av pensionen till Halldéns efterlevande lämpligen borde beräknas, kan såsom ovan nämnts Halldéns avlöning i sakrevisionen närmast anses ha svarat mot begynnelselönen i lönegrad Eo 26. Den årliga pension, som enligt gällande familjepensionsreglemente skulle utgå till efterlevande hustru och 4 minderåriga barn efter en tjänsteman i nämnda lönegrad, uppgår, bortsett från rörligt tillägg och kristillägg, till 5 115 kronor 60 öre för år. Det är emellertid att märka, att den ersättning, som för närvarande utgår från riksförsäkringsanstalten i form av livräntor jämlikt lagen om försäkring för olycksfall i arbete, enligt vad sakrevisionen inhämtat torde bortfalla, om pensionen till Halldéns efterlevande skulle utgå enligt ovan angivna grunder.

I infortrat utlåtande har statskontoret förklarat sig av principiella skäl icke kunna förorda en förhöjning av pensionen till Halldéns efterlevande på grund av hans innchav av befattning hos sakrevisionen men har med hänsyn till att omständigheterna vid Halldéns bortgång vore sådana, att statsverket skäligen borde lämna särskilt understöd till hans efterlevandes uppehälle utöver den författningsenligt utgående pensionen, funnit sig böra föreslå en årlig tilläggs pension å förslagsvis 600 kronor — varå skulle utgå rörligt tillägg och kristillägg — till änkefru Halldén så länge hon lever ogift. Därest hon inginge nytt äktenskap eller avlede, innan barnen uppnått sådan ålder, att de ej längre ägde uppbära pension efter fadern, skulle enligt statskontorets förslag tilläggs pensionen tillkomma då pensionsberättigade barn.

Genom beslut den 9 mars 1945 fann Kungl. Maj:t sakrevisionens framställning icke föranleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

Enligt min mening äro omständigheterna i samband med revisor Halldéns frånfalle sådana, att särskilda åtgärder böra vidtagas från riksdagens sida för att bereda Halldéns hustru och fyra minderåriga barn bättre pensionsförmåner än som nu tillkomma dem. Med hänsyn till Halldéns anställning hos sakrevisionen anser jag att vägande skäl

tala för att hans efterlevande i pensionshänseende icke försättas i sämre ställning än som skulle blivit fallet, om familjepension kunnat beräknas med utgångspunkt från Halldéns befattning i sakrevisionen. Den ökning i pensionsförmånerna, som jag sålunda anser böra tillkomma Halldéns efterlevande, bör givetvis utgå från och med dagen efter Halldéns förolyckande.

Under återropande av vad sålunda anförts får jag hemställa,

att riksdagen måtte medgiva, att revisorn i statens sakrevision Ragnar Halldéns efterlevande må komma i åtnjutande av de familjepensionsförmåner, som skulle hava tillkommit dem, om Halldén vid sitt frånfälle innehafvt befattning i lönegraden Eo 26.

Stockholm den 16 januari 1946.

Karl Wistrand.
